

Самият Батакъ, кога се отзовахме въ него, ми се представи много по-грозенъ и по-тжженъ, стиснатъ, почти задушенъ, отъ голи камънливи ярове. Рѣдко има градъ по-нещастно разположенъ. Може би отекчителното впечатление се увеличаваше отъ зрелището на голѣмата сиромашия и безпомощностъ, която отвредъ ме окръжаваше. Тия кжщици, набързо съградени на пепелището на първитѣ, сж сърдцераздирателни по своя нещастенъ видъ. Сжщия мъртъвъ печатъ на единъ тегловенъ животь носятъ и жителитѣ.

Който не може да иде въ Батакъ да види това, вѣроятно ще го е видѣлъ въ други разорани градове въ Тракия: Сопоть, Клисура, Калоферъ и др. Оцѣлѣлитѣ отъ огъня и отъ ножа нещастници приличатъ на повѣхнали бурени, които развалинитѣ сж пропустнали на свѣтъ Божи. Сякашъ върху тѣзи бледни, изпити, плахи лица още стои отвратителната маска, лепната тѣмъ отъ страха и ужаситѣ на грозната преживѣлица . . .

При една чешма до главната улица, що върви надлъжъ по Стара-рѣка, купъ батаченки любопитно ме изглеждатъ и шепнишкомъ ми казватъ „добре дошли“. Между тѣхъ има нѣкои и стари. Азъ се вирамъ въ тѣхъ и питамъ се, дали не сж били свидетелки на клането? Да, непременно! Какъ сж останали живи? По едно чудо, види се . . . . Азъ посрѣщамъ тѣхнитѣ скръбни погледи и мисля си, че съзирамъ въ тѣхъ отблѣсъка на нѣкакъвъ пламъкъ, може би оня, който изпепели Батакъ . . .

И славенъ, и черенъ день.*)

Отъ Хр. Ф. Поповъ.

Този день е 26. априлий. Презъ него день шепата клисурски ратници и дошлитѣ имъ въ подкрепа новоселци и стрелчани се кръстиха въ огъня. . . .

Височинитѣ около скалиста Клисура сж осѣяни съ окопи за стражитѣ. Тукъ сж изнесени и черешовитѣ топове. И си мислятъ шепата тия борци за родна свобода, че ще сполучатъ да изправятъ за новъ животь, за нови свободни дни отечеството си, което петъ вѣка живѣе въ робска неволя, ако успѣятъ да запазятъ родното си мѣсто, сгушило се въ пазвитѣ на гордия Балканъ и хрисимата му съседка Сръдна-гора. И дирятъ тѣ сила да се борятъ съ всичко, що ги заобикаля. Мжжеството имъ, което иде отъ волята имъ да умратъ за родината си, ги кара да мечтаятъ, че ще сполучатъ да осжществятъ всенародния скжпъ идеалъ.

Но и агарянецътъ не спи. Той е раздраженъ и озлобенъ противъ раята, която се осмѣли да дигне глава. И ето цѣла седмица той зове съ тжпани и зурли правовѣрнитѣ отъ Карлово и

*) Този отжслекъ е взетъ отъ току-що излѣзлата книга „Градъ Клисура въ Априлското възстание“, една книга, за която може да се каже само хубаво. Написана е отъ стария родолюбецъ, г-нъ Хр. Ф. Поповъ, единъ отъ организаторитѣ на клисурския революционенъ комитетъ и съчастникъ въ това възстание. Препорѣчваме тая книга за училищнитѣ библиотеки.